

Māņi 21. gadsimtā. Veiksmīgā

● LIENA RIMKUS
● DAIGA LUTERE

Ticība ir viens no izdzīvošanas mehānismiem, pat tad, ja tā ir vērsta uz māņiem jeb sakritību meklējumiem, kas mūsu sirdi un prātu dara mierīgāku. Mūsdienās, šķiet, cilvēki ir gana kritiski domājoši un racionāli, lai neķertos kurai katrai blēnai klāt un akli neticētu visam, ko tiem saka. Izrādās, ka māņticība ir ārkārtīgi dzīvotspējīga, tā izlauzusies cauri senlaikiem, lepmi turpina uzvaras gājieni arī šodien. "Nu, bet vai man grūti tam kaķim apkārt apiet?" prāto mūsu aptaujātie, kas atzīst – šādām un tādām lietām tomēr vēl tic.

Novelt vainu uz spoguļi

"Man ir milzīgas bailes sasist spoguļi. Nē, tiešām! Septiņi gadi nelaiimes – nu, kurš to gribētu?" atzīstas kāda liepājniece. Vārdu atklāt nevēlas, jo parasti jau ļaudis par to smīkņājot un saucot par zema intelekta pazīmi. "Jā, smejas visi, bet paši arī ievēro. Lielākie skeptiķi ir tie paši, kas trīs reizes spļauj pāri plecām un sit pret koka kantī, ja runā ko tādu, kas varētu nest neveiksmi. Tādi mēs esam – bailīgi. Lai gan kāpēc sevi nepasargāt, ja tam prasīts vien tāds sīkums. Izbirst sāls uz galda, uzkausu virsū cukuru, manuprāt, tas neitralizē palaisto mehānismu. Vai man grūti?" saka sieviete.

Vidzīdīgāk aizmetņi šādiem māņiem meklējami tālā senatnē, kad lielākās materiālās vērtības bija sāls un spoguļi, ko cilvēki veda no tālām zemēm. Iespējams, kāda kundze, glabājot savu dārgo guvumu no bērniem, teikusi: "Tu tikai nesaplēs, citādāk mūsu ģimene būs nelaimīga ilgus gadus!" un, kā jau mutvārdu daiļrade, iegūtās zināšanas nodotas no paaudzes paaudzē. Izrādās, tās ir ārkārtīgi dzīvotspējīgas.

Ko darīt, ja spoguļis tomēr cietis neveiksmi? "Vecā mamma mums teica, ka vajag lasīt tos krikumus, bet nedrīkst skatīties iekšā lauskās. Kad tās savāktas, jālej virsū auksts akas ūdens, lai aizskalo visu, un jāizmet," atminas sieviete.

Iepriekš, kad laikraksts vai cāja Rīgas Stradiņa universitātes Psihosomatiskās medicīnas un psihoterapijas klīnikas ārstam psihoterapeitam Artūram Utinānam par to, kādēļ cilvēki izmisuma brīžos meklē zīlnieku un ezotēriku palīdzību, viņš atsaucās uz maģisko domāšanu. Arī šajā gadījumā māņa runa ir tieši par to. A. Utināns skaidroja, ka šāda veida domāša-

nai ir zināms bioloģisks pamats – smadzenēs ir izveidojušies īpaši centri, kas cilvēkam liek izdomāt ceļoņu un seku sakarības – kāpēc notika tas, kas notika? Viegļāk ir pieņemt to, ka attiecības izjuka vai veselība sāka klibot kāda īpaša ceļoņa dēļ, nevis tāpēc, ka attiecības nekopām vai dzīvojām neveselīgi. Šādā veidā mēs sevi attaisnojam.

Latviskā ģenētika

"Tas ir trakums vispār! Bet, lai cik racionāls un pierādījums balstīts mans domu gājieni būtu ikdienā, es izvairos no uzkāpšanas uz akas vāka. Ja tomēr gadās uzkāpt, tad ātri jāpieskaras kam melnam – tad nelaime ir novērsta. Un, ja nu gadās ko aizmirst mājās un iet atpakaļ, bez ieskatīšanās spoguļi un pie sevis nomurminātiem "sargā māju, sargā mani", otrreiz mājas atstāt nedrīkst. Pēc mazgāšanās seju nedrīkst slaucīt pirmo – tad būs jāraud. Kurpes velkot, kreisā jāvelk vispirms, citādi neveiksies... Kurš vispār šādas korelācijas būtu novērojis?" prāto liepājniece Sindija Kļava-Zoša. Sieviete gan pati nespēj izskaidrot, kur tās ļaunu vēstosās darbības un to atcelšanas pasākumus dzirdējusi. "Tie laikam latviešiem vienkārši ģenētikā," viņa nospriež.

Aiva Šefanovska pastāsta, ka cenšas nelikt somu uz zemes, jo tad nebūšot naudas. "Mamma nekad neļāva vakarā nest gruzkasti, tad arī nebūšot naudas. Izejot no mājām, paskatos spoguļi, lai neko neaizmirstu. Gan jau vēl ir kaut kas, ko piekopju, šobrīd tikai nenāk prātā," sieviete smejojot atzīstas.

Vairāki aptaujātie skaidro, ka netic šādām lietām, ja tomēr gadās ko ievērot, visbiežāk pāri plecām gan pārspļauj – "jau nu tomēr!".

Pretējā pusē stāv tie, kas visas šīs sakarības uzskata tikai par veiksmes zīmēm. "Man ir divi melni kaķi, un tie nes tikai veiksmi un prieku neatkarīgi no tā, kur iet," saka Ausma Timšāne. Līdzīgās domās ir arī Inese, viņasprāt, tas, ka kaķis iet pāri ceļam, nozīmē tikai to, ka dzīvnieks kaut kur iet un par savu veiksmi vai neveiksmi būs vien jādama pašam.

13. datums, piektdiena – lēto bilešu diena

Piektdiena un 13. datums, kas daudzu tautu kultūrā tiek uzskatīts par ļoti neveiksmīgu dienu, biedē daudzus. Labā ziņa ir tā, ka šogad, 2023. gadā, tādas ir vien divas piektdienas un vienu no tām mēs piedzīvojām jau janvārī, savukārt otra būs rudenī – 13. oktobrī.

FOTO NO PIXABAY.COM

"Neticu! Turklāt labprāt lidoju 13. datumā, piektdienā uz Latviju, jo biļetes ir ļoti lētas un vari sēdēt, kur gribi, – ļoti maz cilvēku lido," smejas Kristīne, kura bieži vien mēro ceļu no Anglijas. "Ā, un vēl, lidmašīnā nav 13. rindas, tas ir interesanti," stāsta Kristīne. Pārliecināties, ka "AirBaltic" lidmašīnās tiešām nav 13. rindas. "Dažās tautās skaitli "trīspadsmit" uzskata par neveiksmīgu. Lid-sabiedrības lielākoties ievēro šo principu, tāpēc ka daļa pasažieru nevēlas sēdēt 13. rindā, un mēs to cienām. Mēs gribam, lai visi pasažieri jūtas ērti, ceļodami mūsu pavadībā," vēsta informācija lid-sabiedrības mājaslapā.

Savukārt Baiba ir dzimusi

13. datumā un nu jau labu laiku savas dzimšanas dienas nesvin. "Kā bērns ļoti gribēju svinēt, bet pilnīgi vienmēr, kad tuvojas mana dzimšanas diena, kaut kas nojūk – man ir bijušas tādas muguras sāpes, ka svētku dienā no gultas nevaru piecelties, vai vidusauss iekaisums, vienkārši saslimstu pēkšņi. Kad 20 gadu dzimšanas dienas nedēļā nomira kāds man ļoti tuvs cilvēks, es sapratu – pietiek! Ja tā diena nevar būt priecīga, tad to vairs nesvinēšu. Bija apnicis vilties. Kopš nesvinu, šķiet, ka ir labāk – nav ekspektāciju, nav vilšanās," atzīst Baiba, kura ilgus gadus nav pūtusi svecītes kūkā.

Bailes no skaitļa 13 ir izplatītas visā pasaulē, tā ir sava veida

fobija. Līdzīgi kā Baiba daudzas valstis mēģina izbēgt no skaitļa 13. Runā, ka Amerikā neesot 13. numura autobusu, Francijā neatradīsiet māju ar numuru 13 un vairākās pasaules viesnīcās nav ne 13. stāva, ne 13. istabas.

"Man ļoti patīk skaitlis 13. Pat dzīvokļa numurs ir 13., meita piedzima 13. datumā – nav neviena iemesla tam piedēvēt jebkādas negācijas," atšķirīgs ir Ineses viedoklis.

Talismans pret ļauno aci

Truša kāja, četrpau āboliņš, pakavs pie mājas durvīm – klasiskie simboli jeb veiksmes talismani. >>

ES DOMĀJU TĀ: VAI TICAT MĀŅIEM?

LIENA RIMKUS
ĢIRTA GERTSONA FOTO

Natālija Sincova – jaunā māmiņa:

– Kopumā neesmu māņticīga, bet ir gadījies uzstāt pa koka virsmu trīs reizes, lai iespējamību, ka kaut kas tomēr varētu atgāties, samazinātu, tomēr ar to neaizraujos. Par to, ka māņi kā tādi pastāv, ir daudz dzirdēts – vecāmma, vectētiņi un vecāki jau arī šo to piekopuši un stāstījuši, tā jau tas iet tālāk no mutes mutē. Droši vien tāpat es to nododu arī saviem bērniem. Kad gaidīju bērniņu, man arī teica, ka matus nedrīkst krāsot un griezt, lai nenogrieztu laimi. Esmu pamanījusi, ka daudzi tic, varbūt pat neapzināti.

Liene Spāre – numeroloģe, taroloģe:

– Tā kā pēc profesijas esmu māņticības pārzinātāja, protams, ka zīmēm ticu. Tā sanāca, ka dzīve mani aizveda no skaitļiem

grāmatvedībā uz numeroloģiju. Uzskatu, ka tā saucami māņi ir pamatoti, lai gan es tos vairāk sauktu par novērojumiem. Cilvēki tos ierauga un piesauc – redzu melnu kaķi un domāju – ai, ai, tūlīt kaut kas notiks. Enerģētiski sagatavojamies un paši panākam to notikumu, paši izveidojam. Kopš apguvu šo profesiju, ir daudz vieglāk ieraudzīt zīmes, tas ļauj dzīvot interesantāk un apzinātāk.

Galina – liepājniece:

– Neesmu māņticīga. Protams, ka zinu, ja melns kaķis iet pāri ielai, vēlams to apiet, ko visdrīzāk es arī izdarītu, jo visi tā dara. Pārējam visam cenšos neticēt, pat, ja redzu kādu zīmi, – mēģinu neņemt vērā, man šķiet, ka, tiklīdz ielaiž kaut ko galvā, tā nekas labs vairs nav. Toties es ticu sapņiem, ko redzu, un man ir talismani, kas sargā gadiem ilgi. Kad meitiņai bija trīs gadi, mēs staigājām parkā un viņa man uzdāvināja koka zariņu, kas

izskatījās pēc maza krokodila. Līdz šai dienai es to nēsāju sev līdz.

Dzintars – pensionārs:

– Nē, nē, ne mazākajā mērā neesmu māņticīgs, nekādām zīmēm un parunām neticu, tikai pats sev. Man šķiet, ka ģimene arī ar to neviens īpaši neaizraujos, vismaz nav dzirdēts. Makšķernieks ar neesmu, uz tārpu nespļauju. Dzīvē vados pats pēc savas intuīcijas, man ar to pilnīgi pietiek.

Ivars Freibergs – cēsinieks:

– Baigi neticu, varbūt kādam sīkumam pievērsu uzmanību. Man

pašam ir melns kaķis, kāpēc lai es no viņa baidītos? Mēs draudzējamies. Māsas vīrs gan, man liekas, ik pa brīdim uzsit pa koku drošības nolūkos, īpaši tad, ja mašīna nojūk. Bet vispār viņš ir galdnieks, koks visu laiku pa rokai.